

Ieder kwartaal peilen VKW Limburg en UNIZO Limburg naar het aanvoelen van de Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders over de economische gang van zaken in de bedrijven. De resultaten van deze bevraging worden verwerkt tot één globaal cijfer: de Polsslag Ondernemend Limburg (POL).

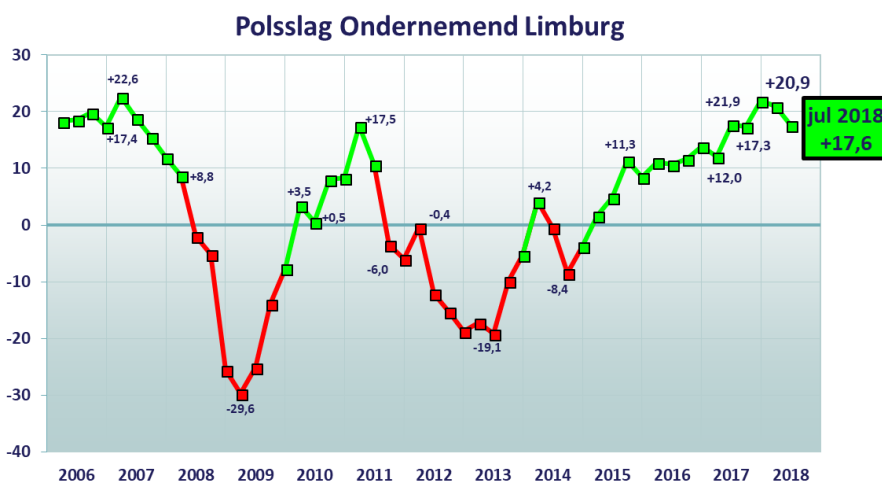
PERSBERICHT

Hasselt, maandag 2 juli 2018

POL juli 2018: +17,6

Limburgs ondernemersvertrouwen daalt licht maar blijft op hoog niveau

- Vooruitzichten komend kwartaal kennen bijsturing
 - Recordniveau voor tewerkstellingsgroei
- Optimisme middelgrote en grote bedrijven daalt maar blijft hoog
 - Kleine bedrijven blijven aansluiting zoeken
 - Detailhandel blijft zorgenkind
- Diensten- en productiebedrijven lossen gaspedaal

De Polsslag Ondernemend Limburg van VKW Limburg en UNIZO Limburg, de vertrouwensindicator van de Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders, zet in juli 2018 een kleine stap terug van +20,9 naar +17,6. Het Limburgs ondernemersvertrouwen blijft daarmee echter op hoog niveau. De lichte terugval in deze 50^e POL-bevraging wordt veroorzaakt door een voorzichtigere prognose voor het komende kwartaal in vergelijking met 3 maanden geleden. Het voorbije kwartaal kende een gelijke evaluatie als het eerste kwartaal van 2018, met bovendien de hoogste score ooit op het vlak van tewerkstellingsgroei. In de bijsturing van de prognosecijfers is vooralsnog geen uitgesproken dalende trend te ontdekken.

De detailhandel blijft het als sector moeilijk hebben, en kent als enige een negatief POL-cijfer. De andere 4 sectoren – groothandel, productie, bouw en diensten – schommelen allemaal rond de +20, met uiteraard enkele kleine nuances qua evolutie volgens sector. De globale POL-cijfers voor de productie- en dienstensector kennen voor juli in vergelijking met april echter wel een afname. De groothandel neemt op basis van een bijzonder optimistische prognose de koppositie in.

Gekeken naar bedrijfsgrootte daalt het optimisme bij de middelgrote en grote bedrijven, maar blijven de indicatoren wel nog op hoog niveau. De kleine bedrijven blijven aansluiting zoeken, waarbij vooral de bedrijven met 5 tot 10 werknemers de grootste stap zetten.

Bart Lodewyckx, gedelegeerd bestuurder UNIZO Limburg: *“Ondanks de kleine daling blijft het Limburgs ondernemersvertrouwen op hoog niveau opereren. Na de groei in de voorbije jaren – met intussen al meer dan 3 jaar positieve POL-cijfers – waren de verwachtingen voor 2018 hooggespannen. En wordt elke cijferevolutie extra kritisch bekeken. Maar we zitten met de POL op hetzelfde niveau als een jaar geleden, en we zien in de resultaten ook dat de Limburgse bedrijven hun plannen op het vlak van investeringen en aanwervingen blijven waarmaken. We moeten uiteraard waakzaam zijn voor structurele dalingen, en zeker signalen van grotere bedrijven en vanuit de productiesector capteren, aangezien zij de meest uitgestrekte voelsprietten hebben.*

Het is bovendien ook zorgwekkend dat de detailhandel het kwartaal na kwartaal moeilijk blijft hebben. Maar intussentijd is het vooral belangrijk om onze kleine en middelgrote ondernemingen zuurstof te blijven bieden om de al gerealiseerde groei te kunnen consolideren en de verdere ambities te kunnen waarmaken. En dan ligt de voornaamste uitdaging niet in de opmaak van politieke prioriteitenlijstjes voor de aankomende verkiezingen van oktober 2018 en mei 2019, maar in een volgehouden beleid ter ondersteuning van het ondernemingsklimaat op elk niveau.”

Ruben Lemmens, gedelegeerd bestuurder VKW Limburg: *“De POL in juli daalt opnieuw een beetje. Niet omdat onze bedrijven het in het afgelopen kwartaal moeilijker hadden of slechter deden, maar wel omdat ze wat voorzichtiger zijn over het volgende kwartaal. Niet abnormaal want onze bedrijven ervaren ook de toenemende aandacht voor de spanningen op de internationale handelsmarkten. Een crisis is dus absoluut niet aan de orde. We mogen ons die dus ook niet laten aanpraten. Daarom is het erg belangrijk dat er vanuit het beleid positieve signalen blijven komen dat men verder blijft werken aan een goed ondernemingsklimaat. En dat men niet een jaar voor de federale en Vlaamse verkiezingen alles al op zijn beloop laat. Onze bedrijven blijven immers hun deel van het werk doen en jobs creëren, getuige het recordcijfer inzake tewerkstellingsgroei voor het afgelopen kwartaal. Maar er blijven ook nergens in Europa meer vacatures openstaan dan in ons land. Net hier is de nood het hoogst en kan het beleid snel nieuwe positieve resultaten boeken. Onze oproep is dan ook: pak onze lage werkzaamheidsgraad kordaat aan via verdere sterke hervormingen van onze arbeidsmarkt.”*

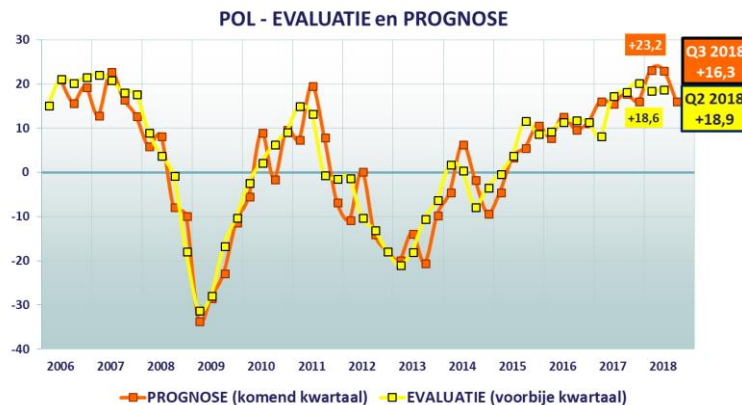
POL kent kleine daling naar +17,6

Na een eerdere kleine daling van januari (+21,9) naar +20,9 in april 2018, kent de **POL een verdere daling naar +17,6 in juli 2018**. Het Limburgs ondernemersvertrouwen blijft hiermee echter op hoog niveau, en bovendien op **hetzelfde niveau als een jaar geleden – in juli 2017**. Het aantal positief gestemde ondernemers behoudt dus ook in deze 50^e POL-bevraging een duidelijk overwicht op de negatief gestemde ondernemers in onze provincie.

2^e kwartaal kent gelijke evaluatie als eerste kwartaal 2018

Het voorbije kwartaal kent met **+18,9** een ongeveer gelijke evaluatie als het eerste kwartaal van dit jaar. De verwachtingen van drie maanden geleden (**+23,2**) worden hiermee echter niet helemaal ingelost.

Met uitzondering van de winstmarge (-2,1) zien we voor het tweede kwartaal **topscores op het vlak van tewerkstelling (+24,8, de hoogste waarde ooit!) en omzet (+31,9)**. Ook de export (+20,8) en investeringen (+19,3) kloppen af op een bijzonder optimistisch niveau.

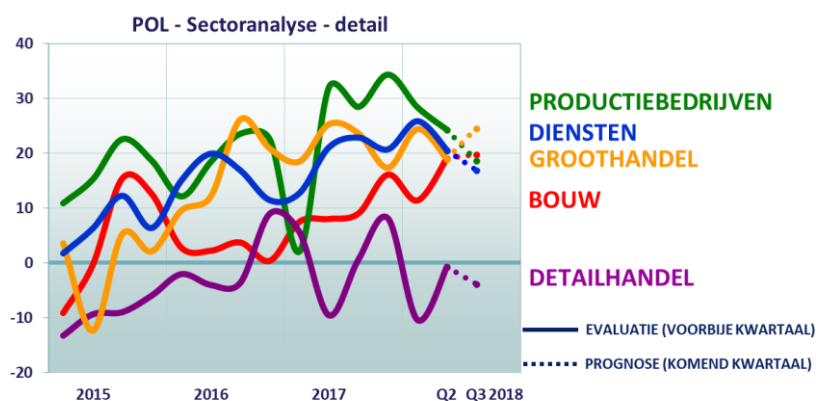
Voorzichtiger optimisme voor het komend kwartaal

Daar waar drie maanden geleden de verwachtingen voor het komende kwartaal met **+23,2** enorm hoog gespannen waren, zien we nu een bijsturing van het optimisme naar **+16,3**. De verwachtingen liggen hiermee op een vergelijkbaar niveau als een jaar geleden.

Alle POL-indicatoren kennen qua prognose allemaal hoge scores, al liggen deze iets lager dan 3 maanden geleden. **De daling in het POL-prognosecijfer is vooral te wijten aan de omzetverwachting: voor het derde kwartaal bedraagt deze +23,6**, komend van +39,9 drie maanden geleden. Ook de prognoses voor de andere indicatoren liggen lager dan vorig kwartaal, maar hier is **geen alarmerende dalende trend in te zien: de exportverwachting bedraagt +19,0, de verwachte tewerkstellingsgroei +18,0 en de investeringen kennen een prognose van +17,2**. De winstverwachting gaat naar +3,5 voor het komende kwartaal.

SECTORANALYSE

- Detailhandel blijft zorgenvind
- Groothandel, productie, bouw en diensten aan elkaar gewaagd qua POL-scores
- Productie en diensten lossen gaspedaal in vergelijking met 3 maanden geleden

- **BOUW: van +20,2 in april naar +19,5 in juli**

De bouwsector was drie maanden geleden met +29,0 de meest optimistisch gestemde sector. Die verwachting kon in het voorbije kwartaal **niet helemaal ingelost** worden, al is de evaluatie voor het **tweede kwartaal met +19,1 opmerkelijk hoger dan de +11,4 van het eerste kwartaal van 2018**.

In het voorbije kwartaal droegen vooral de omzet, de tewerkstelling en de export bij tot de goede score. De algemene prognose voor het derde kwartaal ligt met +19,8 op hetzelfde niveau als de evaluatie van het voorbije kwartaal. Het optimisme voor de omzet en tewerkstelling blijft op een gelijkaardig niveau. De verwachting voor de winstmarge wordt weer positief.

- **PRODUCTIEBEDRIJVEN: van +27,1 in april naar +21,5 in juli**

Bij de productiebedrijven beantwoordde de evaluatie van het voorbije kwartaal met +24,3 goed aan de verwachtingen. De omzet, export en investeringen volgden de hoge positieve verwachtingen, en de tewerkstellingsgroei scoorde met +38,1 zelfs veel hoger dan verwacht. Enkel de winstmarge wierp met negatieve cijfers in het voorbije kwartaal een schaduw op de goede scores.

In het komende kwartaal zijn de **verwachtingen in de productiesector** met +18,7 nog duidelijk positief, maar toch **iets voorzichtiger in vergelijking met de voorbije prestaties en met de vorige prognose**. De omzet, export, investeringen en tewerkstelling kennen voor het derde kwartaal nog puike verwachtingen, maar de cijfers zijn iets braver dan 3 maanden geleden.

- **DIENSTEN: van +27,2 in april naar +18,8 in juli**

Een gelijkaardig beeld in de dienstensector als in de productiesector, met een **globale afname van het POL-cijfer tussen april en nu**. Het voorbije kwartaal kende met 20,6 wel een **iets lagere evaluatie dan verwacht werd** (+28,6). Omzet, investeringen en tewerkstelling scoorden volgens verwachting hoog, maar de evaluatie van de export haalt de globale score wat naar beneden.

Het lage exportcijfer wordt meegenomen in het **derde kwartaal, dat een globale prognose van +17,0** kent. Omzet, tewerkstelling en ook de investeringen blijven evenwel op hoog niveau. Ook de winstmarge is in de beide kwartalen positief in de dienstensector.

- **GROOTHANDEL: van +18,2 in april naar +21,8 in juli**

In de groothandel is er een opvallend **omgekeerd beeld** in vergelijking met de productie- en de dienstensector. Hier liggen de **prognoses voor het derde kwartaal (globaal +24,6) hoger dan de evaluatie van het tweede kwartaal (+19,0)**. Het tweede kwartaal was trouwens ook al beter dan 3

maanden geleden verwacht. In het voorbije kwartaal klokten de evaluatiecijfers voor de omzet, export en tewerkstelling af op hoog niveau.

Voor het komende kwartaal liggen de verwachtingen voor de omzet wat lager, maar de prognoses op het vlak van tewerkstelling, export en investeringen zetten een sprong vooruit.

▪ **DETAILHANDEL: van -5,2 in april naar -2,3 in juli**

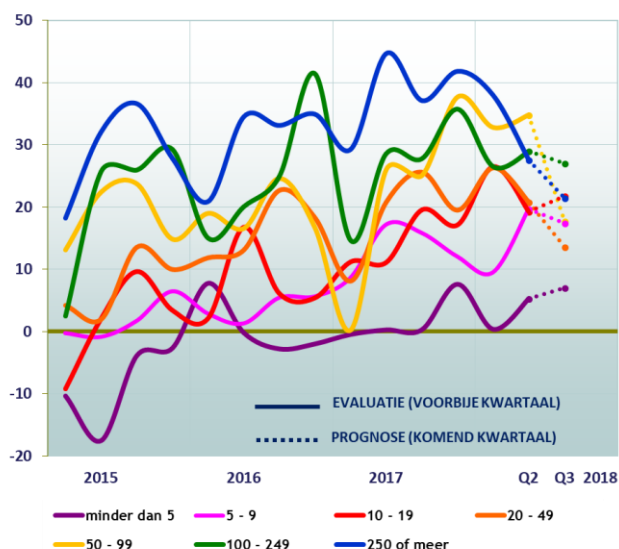
Na een evaluatie van het eerste kwartaal van **-10,4**, kent de **detailhandel 2018** ook in het tweede kwartaal een negatieve score van **-0,7**. **De licht positieve cijfers op het vlak van tewerkstelling, export, investeringen en omzet kunnen geen tegengewicht bieden voor de negatieve winstmarge van -28,0**. De detailhandel is ook de enige sector waar de marktvrage negatief beoordeeld wordt, met **-13,0** (en komend van **-20,7** in het eerste kwartaal).

Voor het komende kwartaal zijn de verwachtingen niet veel beter: **-3,9** globaal, met een winstmarge van **-23,0** die duidelijk in de diepvries zit en pessimistische verwachtingen qua omzet en tewerkstelling.

ANALYSE op basis van de BEDRIJFSGROOTTE

- **Optimisme middelgrote en grote bedrijven daalt maar blijft op hoog niveau**
- **Kleine bedrijven blijven aansluiting zoeken**

POL - Analyse o.b.v. aantal werknemers - detail

- De **grootste bedrijven** met **meer dan 250 werknemers** zetten duidelijk een stap terug in vergelijking met 3 maanden geleden: het globale POL-cijfer gaat van **+35,8** naar **+24,5**. De daling is zowel merkbaar in het voorbije als in het komende kwartaal, al kennen alle POL-indicatoren uiteraard nog hoge scores
- Een gelijkaardig beeld zien we bij de **KMO's**, in een **brede groep van 10 tot 100 werknemers**. In elke bedrijfsgrootte in deze categorie is er een globale daling van de het POL-cijfer tussen april en nu: bij de kleine KMO's van 10 tot 19 werknemers van **+29,2** naar **+20,5**, in de groep met 20 tot 49 werknemers

van +27,6 naar +17,2 en bij de grote KMO's (50 tot 99 werknemers) van +34,6 naar +26,3. De achterliggende indicatoren zetten in de verschillende groottecategorieën wel nog goede scores neer, met weliswaar een globale dalende trend.

- De **grote bedrijven** (tussen 100 en 250 werknemers) zwemmen wat tegen de trend in, met zowel een betere evaluatie als een betere prognose dan 3 maanden geleden. Globaal gezien stijgt deze groep qua POL-score van +23,5 naar +28,0. Met dit algemene POL-cijfer komt deze groep bedrijven terug in de buurt van de scores van de +26,3 van de aangrenzende groep van 50-99 werknemers en de +24,5 van de grootste bedrijven met 250 werknemers.
- Bij de **kleine bedrijven** (minder dan 10 werknemers) zien we dat vooral de groep met 5 tot 9 werknemers (van +8,2 naar +18,6) aansluiting vindt bij de scores van de middelgrote bedrijven. Zowel het voorbije kwartaal als het komende kwartaal krijgen in deze groep betere cijfers dan de voorgaande evaluaties en verwachtingen.
De kleinste bedrijven (max. 4 werknemers) eindigen op een globaal POL-cijfer van +6,2, en lossen de hoge verwachtingen voor het tweede kwartaal (+18,0) niet in. De verwachtingen voor het derde kwartaal worden door deze kleinste bedrijven bijgesteld op basis van de evaluatie.